

ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРУ ДЗЕРКАЛЬНОСТІ ТА СЕРЕДНЬОЇ ДОВЖИНИ ВІЛЬНОГО ПРОБІГУ НОСІЇВ ЗАРЯДУ В ТОНКИХ ПЛІВКАХ СЕЛЕНІДУ СВИНЦЮ

Ольховська С.І., Рогачова О.І.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут», м.Харків*

У тонких плівках, коли товщина плівки d є порівняною до середньої довжини вільного пробігу носіїв заряду l , можна спостерігати класичний розмірний ефект (РЕ) [1] при збільшенні d . Існує незначна кількість робіт з експериментального дослідження цього ефекту у напівпровідниках, для яких детальна теорія, яка б враховувала внесок поверхневого розсіяння в кінетичні коефіцієнти відсутня.

Мета роботи – визначення впливу товщини d на електропровідність епітаксціальних плівок PbSe та розрахунок параметра дзеркальності p і середньої довжини вільного пробігу носіїв заряду l з використанням теорії Фукса-Зондгеймера в умовах прояву класичного РЕ.

Плівки PbSe з товщинами $d=5,5\text{--}450$ нм вирощувалися методом термічного випаровування в вакуумі ($\sim 10^{-6}$ Па) стехіометричного PbSe з наступною конденсацією на підкладки (001) KCl при температурі (520 ± 10) К. Плівки покривали шаром EuSe методом електронно-променевого випаровування. Швидкість конденсації та d контролювали за допомогою кварцового резонатора. Провідність σ вимірювали з похибкою не більше 5%.

Встановлено, що в плівках PbSe має місце класичний розмірний ефект: при збільшенні d зростає σ до товщин $d\approx 150$ нм. За допомогою засобів математичного пакету MatLAB 6.5 була розроблена програма, яка визначає параметр дзеркальності p та середню довжину вільного пробігу носіїв заряду l , спираючись на теорію Фукса-Зондгеймера та експериментальні результати. У цій програмі проводиться розрахунок σ плівки товщиною d згідно з теорією Фукса-Зондгеймера; p та l є параметрами, що варіюються. Коректне визначення p та l є можливим, якщо порівняти експериментальні значення σ та результати теоретичного розрахунку й знайти найкращий їх збіг. В якості критерію, за яким визначався ступінь збігу, використовувалось середнє квадратичне відхилення ϵ . Програма відображає значення p та l , при яких розбіжність (ϵ) між теорією та експериментом є мінімальною: $p=0,576\pm 0,001$ та $l=(0,94\pm 0,01)$ мкм.

Література: 1. Ю.Ф. Комник. Физика металлических пленок, Атомиздат, М. (1979), 264 с.